

Nekrológ – Obituary

Mikuláš J. Lisický (*1946–†2008)

Opustil nás Miki Lisický

TOMÁŠ ČEJKA & ZBYŠEK ŠUSTEK

Ústav zoológie SAV, Dúbravská cesta 9, SK-84506 Bratislava, Slovenská republika, e-mail: tomas.cejka@savba.sk

ČEJKA T. & ŠUSTEK Z., 2008: Opustil nás Miki Lisický. – Malacologica Bohemoslovaca, 7: 74–75. Online serial at <<http://mollusca.sav.sk>> 16-Sep-2008.

Miki Lisický podľahol ťažkej chorobe po niekoľkomesačnom zápase o život v utorok 5. augusta 2008. Okrem významného malakozoológa sme tak prišli o ekológa, environmentalistu, brilantného filozofa, jedinečného pedagóga, ale predovšetkým o dobrého, láskavého človeka a cenného priateľa.

Miki Lisický sa narodil sa 9. mája 1946 v Trenčíne, kde v rokoch 1952–1960 navštevoval osemročnú základnú školu a v roku 1963 aj maturoval na Strednej všeobecno-vzdelávacej škole. Hlboký vzťah k prírode ho priviedol k štúdiu na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, najskôr na učiteľskú kombináciu biológia – chémia a neskôr na vedecký smer biológia. Tu sa začal zaoberať aj štúdiom ekológie a zoogeografie mäkkýšov.

Svoju profesionálnu dráhu začal v roku 1968 ako vysoko-

školský pedagóg na Katedre systematickej a ekologickej zoológie. V roku 1971 úspešne zložil rigoróznú skúšku. V tom istom roku začal trojročné štúdium vysokoškolskej pedagogiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského. V rokoch 1977–1979 si rozširoval svoje vedomosti štúdiom teoretických základov ochrany životného prostredia na Karlovej univerzite v Prahe. Vedeckú hodnosť kandidáta vied získal v roku 1983.

Mikimu po nástupe na Ústav experimentálnej biológie a ekológie v Bratislave (r. 1985) pripadla nesmierne zodpovedná úloha – vybudovať pracovisko na sledovanie ekologických dopadov vodného diela Gabčíkovo. Zhostil sa jej s veľkým osobným nasadením a so širokým tematickým záberom, príznačným pre filozofický štýl jeho myslenia. Bez ohľadu na osobné pohodlie aj vybral väčšinu monitorovacích plôch. Mikimu sa v krátkej dobe podarilo sústrediť kolektív mladých a nadšených ľudí a koordinovať prácu odborníkov aj z ďalších inštitúcií. Výsledkom spoločného úsilia bolo nielen množstvo poznatkov, ale aj základ pre syntézu a najmä pre vznik Mikiho originálneho návrhu na usporiadanie zvyšku vnútrozemskej delty Dunaja, ktorý – ak bude politická vôľa – má ambíciu priblížiť stav tohto územia prirodzeným podmienkam, v akých sa vyvíjalo v dávnej minulosti. V roku 1990 stál pri kolíske novovzniknutého Ústavu zoológie a ekosozológie SAV, kde sa stal jeho prvým vedeckým tajomníkom a s prestávkami viedol oddelenie ekosozológie. Záujem o pedagogiku ho však načas, v rokoch 1990–1993, priviedol späť na Prírodovedeckú fakultu UK, kde na čiastočný pracovný úväzok viedol Katedru ekosozológie a fyziotaktiky PríF UK. Prínos Mikiho pre slovenskú malakozoológiu je jedinečný. Zo začiatku sa venoval ekofaunistickému prieskumu viacerých orografických celkov (napr. Javorníky, Malé Karpaty, Štiavnické vrchy), neskôr podrobne klasifikoval chorologické a ekologické charakteristiky slovenských mäkkýšov, ktoré sa v roku 1991 stali súčasťou impozantného diela *Mollusca Slovenska*. V polovici deväťdesiatych rokov odovzdáva Miki malakologické žezlo T. Čejkovi a svoju pozornosť ešte viac sústreďuje na výskum ekosystému veľkých riek, najmä Dunaja, Moravy a ich prítokov.

Mikiho záujem o prírodu, jej ochranu a pochopenie ďaleko prekročil rámec zoológie a ekológie. Jeho široké vzdelanie, sčítanosť a bohaté jazykové znalosti ho priviedli aj na originálnu myšlienku zostaviť *Porovnávací slovník slovanských výrazov súvisiacich s vodou, vodnými tokmi a mokradami*. Sledovať jeho prácu na slovníku a diskutovať o nej bola radosť a duševné osvieženie. S veľkou láskou vyhľadával výrazy nielen v odbornej literatúre a slovníkoch, ale čerpal aj z beletrie, poézie a nárečí. Dobře vedel, že práve tam žije plnokrvný jazyk, kde slová nadobúajú prenesené alebo úplne nové významy. So zaujatím skúmal, ako a prečo to isté slovo v rôznych jazykoch mení svoj význam. Naopak sa tešil, keď sa dozvedel, že starobylé záhorácke a dolňácke slovo hrúd si v svojej rumunskej podobe *grând* nielen zachovalo rovnaký význam, ale dokonca prešlo do rumunskej odbornej terminológie.

Vystihnúť niekoľkými slovami rozsah a záber Mikiho diela je nemožné. Žiaľ, osud mu nedoprial toto dielo dokončiť ani rozvinúť vízie, o ktorých len začínal debatovať. Mikiho odchodom strácame veľa. Strácame v ňom osobnosť doslova a do písma renesančného formátu. Strácame polyhistora, ktorý okrem svojej špecializácie dokázal zvládnuť aj hraničné oblasti ďalších vied, filozofie, histórie a jazykovedy, a tvorivým a rešpektovaným spôsobom prispievať k ich rozvoju.

Mikiho nasadenie za vec ochrany prírody a životného prostredia sa nesústreďovalo len na veľké a závažné otázky. S rovnakým nadšením pristupoval aj k drobným problémom doslova lokálneho významu a okúzľujúcim spôsobom dokázal nadchnúť pre ich riešenie aj svojich kolegov. Výskumná plocha *Selendorf*, malý lesík pri Ústave zoológie, sa stala nielen predmetom jeho každodennej obetavej starostlivosti a reálnym výskumným objektom, ale aj témou pôvabných vedeckých seminárov pohybujúcich sa na hranici reality, mysterióznej fikcie a sebaironickej recesie. Žiaľ, tretí selendorfský seminár, ktorého scenár chystal a na ktorý sa veľmi tešil, sa už neuskutočnil.

Naše bytie a túžby sú pomínuteľné. Okrem nás je tu však niekto večný, kto Mikiho odchodom stráca oveľa viac. Je to rieka Dunaj.

Milý Miki, lúčime sa s Tebou a ďakujeme Ti za všetko. Zbohom!

Malakozoologická bibliografia Mikuláša J. Lisického (1969–1994)

- LISICKÝ M.J., 1969: Mäkkýše Lúčanskej Malej Fatry. – Acta Rer. Nat. Mus. Nat. Slov., 15: 11–30.
- LISICKÝ M.J., 1972: Was deutet die Planorbiden-skalarität an. – Biológia, 27, 8: 631–634.
- LISICKÝ M.J., 1973: Bemerkungen zur Auswirkung der Fluorexhalationen auf die Malakofauna in der Umgebung von Žiar nad Hronom. – Biológia, 28, 11: 919–924.
- LISICKÝ M.J., 1979: Weichtiere des Gebirges Štiavnické vrchy. – Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Zoologia, 24: 1–24.
- LISICKÝ M.J., 1979: Nennenswerte Nacktschneckenfunde aus der Slowakei. – Soosiana, 7: 89–92.
- LISICKÝ M.J. & PONEC, J., 1979: Doplnky k práci Jozefa Ponca: Mollusca Malých Karpát. – Acta Rer. Nat. Mus. Nat. Slov., 25: 105–107.
- LISICKÝ M.J., 1980: Živá symetria. – Mladé letá, Bratislava, 120 pp.
- LISICKÝ M.J., 1986: Der Regiotyp als regionale Äusserung des Areotyp am Beispiel der Westkarpaten. – Proc. 8th Int. Malac. Congr., Budapest, pp. 319–322.
- LISICKÝ M.J., 1986: Z červené knihy našich mäkkýšů – pikulík *Pagodulina pagodula*. – Živa, 34: 61.
- ŠTEFFEK J. & LISICKÝ M.J., 1987: Dnes kriticky ohrozené. Zajtra? (*Abida secale*, *Theodoxus transversalis*, *Alopija bielzi clathrata*, *Spelaediscus tatricus*). – Poznaj a chráň, 1: 11.
- LISICKÝ M.J., 1988: Weichtiere der Krupinská planina und Javorie Gebirge (ČSSR). – Soosiana, 16: 43–56.
- LISICKÝ M.J., 1990: *Structure type* unit of ecological mapping. – Ekológia, 9: 45–48.
- LISICKÝ M.J., 1990: Život v schránke. – Mladé letá, Bratislava, 135 pp.
- LISICKÝ M.J., 1991: Mollusca Slovenska. – Veda, Bratislava, 341 pp.
- LISICKÝ M.J., 1992: Threatened malacocoenoses on the Middle Danube. – In: Proc. Ninth Int. Malac. Congress, Edinburgh, GITTENBERGER E. & GOUD J. (eds) *Unitas Malacologica & National Museum of Natural History*, Leiden, pp. 195–198.
- LISICKÝ M.J. & ŠTEFFEK J., 1994: Ekosoologické hodnotenie mäkkýšov Slovenska [Ecosozologické hodnotenie molluscs in Slovakia]. – In: *Ochrana biodiverzity na Slovensku*, non eds, Bratislava, Záhorská Bystrica, 6.–8.4.1993, pp. 103–109.